

Posudek vedoucího magisterské diplomové práce

Kateřina Kolářová: „Román Jane Austenové *Pride and Prejudice* ve třech českých překladech“

leden 2007

Diplomová práce Kateřiny Kolářové se zabývá recepcí a překlady románu *Pride and Prejudice*. V první části diplomantka nejprve zmapovala vývoj přijetí díla Jane Austenové v anglosaském světě od doby autorčina života po současnost. Poskytla tak českým čtenářům kvalitní přehled angloamerické literární kritiky a zároveň poukázala na nápadný rozdíl mezi maximální pozorností, které se Austenová těší na domácí půdě, a v zásadě nepatrným zájmem, se kterým se spisovatelka setkala v českém prostředí. Velmi oceňuji nelehké úsilí, které Kolářová dále vynaložila na prozkoumání české recepce autorčina díla, založené na studiu dobových recenzí a komentářů. Výsledky této takřka detektivní práce mají důležitou výpovědní hodnotu nejen pro kontrastivní pojetí jejího diplomového úkolu, ale pro dějiny českého překladu vůbec.

Za nejcennější považuji druhou, stěžejní část práce, ve které se Kolářová zaměřila na tematicko-stylistický rozbor originálu a především vlastní analýzu třech existujících překladů románu do češtiny. Velmi zdařilá je její stylistická analýza výchozího textu (především podkapitoly o ironii, dialozích a epistolárním stylu), která přináší kromě obecných charakteristik i vlastní postřehy a komentáře. Možná by stálo za úvahu okomentovat u taneční scény (str. 43-44) Elizabethinu volbu lexika („handed down to posterity with all the eclat of a proverb“), která dokazuje, že se umí ironicky zasmát nejen Darcymu, ale i sobě; dále pak ironický důraz na stručnost námluv Charlotty Lucasové, která podtrhuje funkci sňatku z rozumu a kontrastuje s dlouhou výměnou mezi Elizabeth a neodbytným Collinsem.

Velmi pozitivně hodnotím translatologickou analýzu třech českých překladů – Františka Nosky, Boženy Šimkové a Evy Kondrysové. Ve svých pečlivých rozbořech Kolářová upozornila na konkrétní problémy, kterých se jednotliví překladatelé dopouštějí, a na jejich základě vysledovala a porovnávala tendence, které jejich překladatelské počiny vykazují. Dospěla k názoru, že ani jeden překlad (dokonce ani v zásadě čtivý, stále vydávaný překlad Kondrysové) nedostál originálu. Kolářová odhaluje slabiny na všech rovinách nejstaršího, zcela nekvalitního překladu, upozorňuje na archaický charakter a přílišnou expresivitu druhého překladu a správně kritizuje nadměrnou hovorovost, expresivitu a obraznost nejmladšího překladu. Opomeneme-li zcela nevyhovující překlad Františka Nosky, jako nejvýraznější nedostatek se obecně jeví stylová neadekvátnost. Kolářová správně

poznává, že by si slavný román *Pride and Prejudice* zasloužil nový, modernější překlad. Z její analýzy stylu a dialogičnosti románu však vyplývá, že největším úskalím pro překladatele je právě vystižení ironie, převod anglického „understatement“ a jazykové formálnosti, která provází zdvořilostní konverzace. Bylo by dobré, kdyby se nezdráhala sebevědoměji použít své postřehy o stylu Jane Austenové, založeném především na umění vybroušené konverzace, i v závěrečné syntéze. Nabízí se totiž otázka, zda je jedinečný styl této ryze anglické spisovatelky do češtiny převoditelný.

Analýzy jednotlivých pasáží, které Kolářová předložila, jsou velmi průkazné. Jedinou připomínku mám k ukázce o modalitě na str. 70 („*You may ask questions, which I shall not choose to answer.*“). Zdá se, že všichni tři překladatelé měli problém s tím, jak se vypořádat s předchozí větou, která určuje tonalitu Elizabethiny promluvy („*I do not pretend to possess equal frankness with your ladyship*“, Příloha 2, str. 354). Vtipnost (a z pohledu lady Catherine drzost) Elizabethiných odpovědí je založena na tom, že nic nepředstírá a chytá lady Catherine za slovo. Ani jeden překladatel nepřevodil sloveso „pretend“, čímž oslabil návaznost a trefnost Elizabethiny repliky. Její vzdor se odráží v tom, že lady Catherine dovoluje či ponechává možnost se ptát („*You may ask questions*“ if you like, but *I may not choose* to answer them), ale odepírá jí odpověď. Překlady Nosky a Šimkové jsou v tomto případě účinnější, tedy bližší originálu než řešení Kondrysové, která sjednotila modalitu a propojila (podle mého názoru ne zrovna zdařile) výměnu slovesem moci („*A můžete rovněž prohlásit...? – Nemohu se pochlubit ... Může se stát...*“, Příloha 5, str. 286 / „*And can you likewise declare...? – I do not pretend ... You may ask ...*“). Kondrysové se zase lépe povedlo navázat Elizabethinu odpověď o nedostatku upřímnosti či otevřenosti na otázku o pravdivosti/nepravdivosti výroku. Je zajímavé, že v této pasáži použila na jiných místech řešení, která se objevují ve dvou starších překladech („*pochlubit se*“ – viz Noska, Příloha 3, str. 410, „*mít chut*“ – viz Šimková, Příloha 4, str. 426).

Na závěr drobnou poznámku k překladu Boženy Šimkové. Zdá se, že interpunkce (nadužívání dvojtečky, str. 76) je také odrazem dobového, byť osobního stylu této překladatelky. Několik málo překlepů a dva případy přičestí („*proběhnul*“ a „*vzniknul*“, str. 71, 81) jsem si dovolila opravit přímo do textu.

Diplomovou práci Kateřiny Kolářové vřele doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 15. ledna 2007

Šárka Kúhnová, D.Phil.

